NASSAUNIEUWS

APRIL 2026

Breda Nassaustad

Diest: van Nassaustad naar Oranjestad

Over drie jaar wordt het groot feest in Diest. Deze Belgische stad viert in 2029 dat het 800 jaar stadsrechten heeft. Natuurlijk is de stad aan de Demer al veel ouder. De oudste sporen van menselijke aanwezigheid dateren van zo'n 70.000 jaar v.Chr. Er ontstaat pas een echte nederzetting tussen 300 en 900 na Chr.; de oudste vermelding is uit 837.
Waar de naam Diest vandaan komt, is niet eenduidig, maar wij gaan uit van een Keltische oorsprong die spreekt van Dheust wat nederzetting langs heilig water betekent. Maar hoe komen de Nassaus daar nou verzeild?

De eerste heer van Diest heette Otto en woonde in een burcht op de Warandeheuvel (±1090). In de middeleeuwen is Diest een graafschap in het Karolingische rijk en groeit gestaag dankzij de nabijheid van de handelsweg Brugge -Keulen en natuurlijk de Demer. Vooral de lakennijverheid en -handel zorgt voor economische vooruitgang. In 1229 verleent hertog Hendrik I van Brabant de plaats stadsrechten, wat nog een extra stimulans voor Diest betekent. Een dieptepunt is echter de pestepidemie die er tussen 1348 en 1351 voor zorgt dat het inwonersaantal halveert.

In 1424 wordt Maria van Loon-Heinsberg geboren als dochter van Jan II van Loon-Heinsberg en zijn tweede echtgenote Anna van Solms-Braunfels. Diest behoorde als familiebezit toe aan Maria. In Breda kennen we Maria door haar huwelijk in 1440 (in Diest) met 'onze' Jan IV van Nassau. Vanaf dan is het in de boeken onduidelijk of Diest eigendom van de Nassaus of in leen is. Duidelijk is wel dat na heel wat gedoe met Willem van Gulik Diest door ruil in bezit komt van Engelbrecht II van Nassau.

Zijn opvolger en neef Hendrik III van Nassau, laat in 1510 het Hof van Nassau bouwen. Hier zal in 1521 zijn tweede vrouw en moeder van hun zoontje René, Claudia komen te overlijden.

Haar hart en ingewanden worden begraven in de St. Janskerk. Haar gebalsemde lichaam wordt overgebracht naar de Onze Lieve Vrouwekerk in Breda. Daar is ze tot op heden overigens onvindbaar.

Wanneer René van Chalon in 1530 de erfenis van oom Filibert uit Orange ontvangt en hij zijn vader in 1538 opvolgt als heer van Diest, wordt deze plaats voor het eerst Oranjestad en blijft in het bezit van het huis Oranje-Nassau tot 1795.

Na René wordt Willem van Oranje heer van Diest. Wanneer hij niet in Diest was, liet hij zich daar vertegenwoordigen door Anna van Lotharingen, de weduwe van René.

De troepen van Willem van Oranje vinden in de Tachtigjarige Oorlog wel de stad die in 1580 bezet was door de Spanjaarden. Zij heroveren Diest. Door plundering en vernieling van de St. Janskerk zijn de weke delen van Claudia van Chalon verloren gegaan.

Na zijn terugkeer in de Nederlanden kreeg de oudste zoon van Willem van Oranje, Filips Willem, zijn bezittingen waaronder Diest terug en deed als heer van Diest in 1602 zijn Blijde Intrede.

Wanneer hij in 1618 komt te overlijden, wordt hij niet in Breda of Delft begraven, maar in de Sint-Sulpitiuskerk in Diest.

Tussen 1701 en 1705 gaat de stad gebukt onder Franse, Staatse en Spaanse bezetting. Als Diest tussen 1713 en 1790 in de Oostenrijkse Nederlanden komt te liggen, herstelt de stad zich weer.

De laatste Nassau die heer van Diest is, was stadhouder Willem V. In 1795 veroveren de Fransen de Oostenrijkse Nederlanden.

Van 1815 tot 1830 is Diest een stad in het Koninkrijk der Nederlanden. Als België zich onafhankelijk heeft gemaakt, ligt de stad in de provincie Vlaams-Brabant.

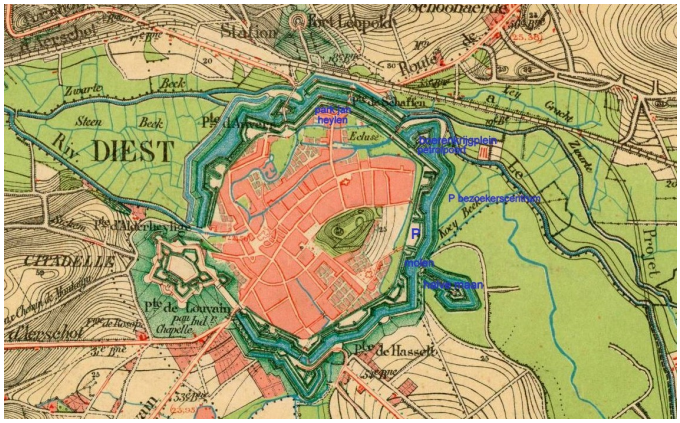

Om zich tegen de Belgen te beschermen, legt Breda buiten de vesting nog twee lunetten aan. De Belgen op hun beurt vertrouwen de Hollanders niet en zo wordt ook Diest versterkt met nieuwe wallen. Uiteindelijk blijkt dit alles overbodig werk te zijn geweest.

Tussen de beide wereldoorlogen werden de meeste versterkingen in Diest afgebroken. De restanten zijn bewaard gebleven en nu beschermd erfgoed, waaronder de Schaffense Poort.

De bijna 800-jarige stad, sinds 1963 behorende bij de Unie van Oranjesteden met Breda, Buren, Dillenburg en Orange, heeft inmiddels een oppervlakte van 58,72 km² (Breda 83,57 km²) met 25.141 inwoners (Breda 151.765 inwoners).

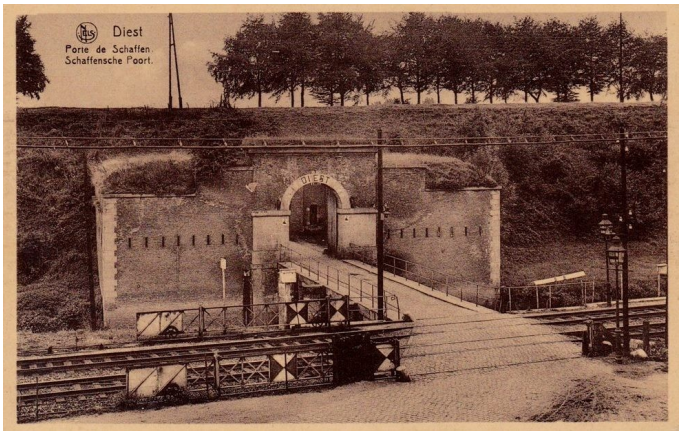

Bezienswaardigheden zijn o.a. de Lakenhalle (oudste gebouw van Diest), Begijnhof (gesticht in 1253 door heer Arnold IV van Diest; laatste begijnen al voor de Tweede Wereldoorlog vertrokken) en maar liefst zes Refugiehuizen. Op voorhand geeft Breda Nassaustad een dikke proficiat aan Diest Oranjestad!

Voor in de agenda

De Nassaudag is dit jaar op maandag 25 mei. Tegen die tijd vind je het complete programma uiteraard op onze website.

Bronvermelding: Wikipedia, www.diest-online.be, "Diest, de Vlaamse Oranjestad" - Rudi Schrever, "Geschiedenis der stad Diest" - Edward van Even, en Gerald Dalinghaus